

Circulaire

Brussel, 11 december 2018

Kenmerk: NBB_2018_32

uw correspondent:

Van Tendeloo Brenda
tel. +32 2 221 51 74 – fax +32 2 221 31 04
brenda.vantendeloo@nbb.be

Richtlijnen inzake gezonde beheerpraktijken en rapportering voor het aan de niet-handelsactiviteiten verbonden renterisico

Toepassingsveld

Deze circulaire is van toepassing op de kredietinstellingen naar Belgisch recht, de met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen, en de financiële holdings. Zij worden hierna als “de instellingen” aangeduid.

De hier vermelde beginselen en criteria voor het toezicht- en evaluatieproces gelden in principe zowel op geconsolideerde als op vennootschappelijke basis.

Samenvatting/Doelstelling

Deze circulaire vervangt, met ingang van 30 juni 2019, circulaire NBB_2015_24 betreffende de gezonde beheerpraktijken inzake het aan de niet-handelsactiviteiten verbonden renterisico en zet de richtlijnen van de European Banking Authority (EBA) van 19 juli 2018 inzake het beheer van het renterisico verbonden aan de niet-handelsactiviteiten om in het Belgisch prudentieel kader. De richtlijnen van de EBA van 19 juli 2018 worden hierbij integraal overgenomen, met uitzondering van deel 4.5 betreffende de specifieke vereisten voor de berekening van de prudentiële outlier test. In afwachting van de wijzigingen naar aanleiding van de nieuwe richtlijnen van de EBA van 19 juli 2018 die de ECB als hoofd van het Single Supervisory Mechanism zal aanbrengen aan de rapportering betreffende de outlier test voor instellingen die binnen het SSM als belangrijk werden aangeduid, blijven de vereisten met betrekking prudentiële rapportering ongewijzigd. Overeenkomstig de EBA-richtlijnen wordt de vereiste om credit spread risk op te volgen en te evalueren voor instellingen met SREP-categorie 3 en 4 uitgesteld tot 31 december 2019.

Geachte mevrouw
Geachte heer

Overeenkomstig artikelen 142 en 143 en artikelen 7 en 8 van Bijlage I van de Wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen (hierna de Bankwet) licht de NBB met deze circulaire de beginselen en criteria toe waarop ze zich baseert in haar toezicht- en evaluatieproces met betrekking tot het beheer en de dekking van het renterisico verbonden aan de niet-handelsactiviteiten (hierna “renterisico in het banking book”) van een instelling. Deze circulaire vervangt hierbij circulaire NBB_2015_24 betreffende de gezonde beheerpraktijken inzake het aan de niet-handelsactiviteiten verbonden renterisico.

Het toezicht- en evaluatieproces van de toezichthouder beschouwt zowel kwalitatieve (adequaatheid van het risicobeheer van de instelling) als kwantitatieve (omvang van het daadwerkelijk gelopen risico) bekommernissen inzake het renterisico in het banking book. De evaluatie door de toezichthouder van het renterisico in het banking book op basis van de in deze circulaire beschreven principes en rapportering zal als dusdanig als basis dienen voor het “Supervisory Review and Evaluation Process” (SREP) van de NBB voor deze instellingen die binnen het Gemeenschappelijk Toezichtmechanisme (SSM) als minder belangrijk werden aangeduid, en zal tevens bijdragen aan het toezichts- en evaluatieproces van de ECB voor de belangrijke instellingen, waarop de ECB sinds 4 november 2014 direct toezicht houdt.

De toezichthouder neemt hierbij integraal de richtlijnen van de European Banking Authority (EBA) van 19 juli 2018 inzake het beheer van het renterisico verbonden aan de niet-handelsactiviteiten, zoals opgenomen in bijlage 1, over, met uitzondering van deel 4.5 betreffende de specifieke vereisten voor de prudentiële outlier test. In afwachting van de wijzigingen naar aanleiding van de nieuwe richtlijnen van de EBA van 19 juli 2018 die de ECB als hoofd van het SSM zal aanbrengen aan de rapportering betreffende de outlier test en het renterisico verbonden aan niet-handelsactiviteiten in het algemeen, voor instellingen die binnen het SSM als belangrijk werden aangeduid, blijven de vereisten met betrekking tot de prudentiële rapportering voorlopig ongewijzigd. Deze vereisten zijn opgenomen in deel 2 van deze circulaire en zijn in overeenstemming met Deel 4 van circulaire NBB_2015_24.

Er wordt benadrukt dat het renterisico in het banking book nog steeds als een pijler 2 risico wordt beschouwd, dat wordt verwacht intern adequaat te worden beheerd, geëvalueerd en gekapitaliseerd, terwijl de prudentiële rapportering als doel heeft het renterisico in het banking book te vergelijken over de verschillende instellingen en hierbij eventuele prudentiële outliers te detecteren. De prudentiële rapportering is bijgevolg slechts één element dat de toezichthouder zal hanteren om het renterisico in het banking book te evalueren in haar “Supervisory Review and Evaluation Process” (SREP) en hiervoor een eventuele pijler 2 kapitaaltoeslag te bepalen of andere prudentiële acties te ondernemen (zie artikelen 149-154 van de Bankwet).

1. EBA richtlijnen inzake het beheer van het renterisico verbonden aan niet-handelsactiviteiten

Bij haar toezicht op en evaluatie van de adequaatheid van het beheer van het renterisico verbonden aan de niet-handelsactiviteiten, zal de toezichthouder voornamelijk toezien op de naleving van de richtlijnen van de EBA¹, alsook deze van het Baselcomité² terzake.

De NBB neemt hierbij integraal de richtlijnen van de EBA inzake het renterisico verbonden aan niet-handelsactiviteiten van 19 juli 2018 over, met uitzondering van deel 4.5 betreffende de prudentiële outlier test. De EBA richtlijnen zijn ingedeeld in 6 grote secties:

- 1) Afbakening van het onderwerp, scope en definities, waarbij de huidige Guidelines nu ook credit spread risk omvatten, in tegenstelling tot de EBA Guidelines van 2015. De vereiste om credit spread risk te op te volgen en te evalueren wordt voor instellingen met SREP-categorie 3 en 4 uitgesteld tot 31 december 2019.
- 2) Algemene vereisten.
- 3) Identificatie, berekening en allocatie van het interne kapitaal voorbehouden voor het renterisico in het banking book, dat evenredig dient te zijn met het renterisico in het banking book, gemeten aan de hand van interne berekeningsmethoden, rekening houdend met zowel de vermogens- als de inkomensgevoeligheid.
- 4) Maatregelen en beleidslijnen inzake de interne governance met betrekking tot het beheer van het renterisico in het banking book.
- 5) De berekening van het renterisico in het banking book, dat dient gebaseerd te zijn op zowel de vermogensgevoeligheid als de inkomensgevoeligheid, op basis van verschillende schok- en stress-scenario's die rekening houden met veranderingen in het niveau en de vorm van de rentecurve alsook veranderingen in de relatie tussen verschillende rentecurven (basisrisico), waaronder ook de zes voorgeschreven schokscenario's, zijnde (1) een parallelle stijging, (2) een parallelle daling, (3) een steilere rentecurve (4) een vlakkere rentecurve, (5) een stijging van de korte termijn rente, en (6) een daling van de korte termijn rente. Tevens worden richtlijnen gegeven over de berekening en opvolging van renterisico resulterend uit derivatenposities.
- 6) De prudentiële outlier test, die in overeenstemming met artikel 98 (5) van de Europese Richtlijn 2013/36/EU (CRD), omgezet in Belgische regelgeving door artikel 143 § 1, 12° van de Bankwet, dient gerapporteerd te worden aan de toezichthouder.

De toezichthouder verwacht dat elke instelling bij het uitstippelen van haar beleid rekening houdt met deze richtlijnen van de EBA inzake het beheer van het renterisico verbonden aan de niet-handelsactiviteiten en er een geargumenteed en gedocumenteerd standpunt over vastlegt dat aangepast is aan de aard, omvang, complexiteit en het risicoprofiel van de ondernomen activiteiten van de instelling.

De toezichthouder verwacht in beginsel dat het renterisico in het banking book door de instelling zowel op (sub-)geconsolideerde als op vennootschappelijke basis beheerd wordt. In de context van het renterisico in het banking book betekent een aanpak op geconsolideerde basis onder meer dat een instelling die moederonderneming is van een groep zicht heeft op de omvang van het totale renterisico in het banking book van de groep als geheel, alsook op de plaats (moederonderneming, individuele dochterondernemingen) waar die risico's zich binnen de groep bevinden.

¹ EBA/GL/2018/02, "Guidelines on the Management of interest rate risk arising from non-trading activities", 19 juli 2018 (zie bijlage 1).

² Basel Committee on Banking Supervision, Standards, Interest rate Risk in the banking Book, April 2016.

De wijze waarop het “geconsolideerd” renterisico in het banking book van de groep als geheel wordt gemeten kan uitgaan van daadwerkelijk “boekhoudkundig geconsolideerde” basisgegevens waarop vervolgens een interne meetmethodiek wordt toegepast, maar kan eventueel ook de vorm aannemen van een “aggregatie” van interne meetresultaten bekomen voor deelentiteiten van de groep.

De toezichthouder houdt, bij de toetsing van het renterisicobeheer van instellingen die deel uitmaken van een groep, eveneens rekening met de groepsdimensie waarin het renterisicobeheer zich situeert. Het feit dat het renterisicobeheer van een instelling is gebaseerd op het renterisicobeheer van de groep neemt niet weg dat de betrokken instelling op haar niveau passende beheerspraktijken dient te ontwikkelen.

Er wordt van instellingen verwacht dat zij hun renterisicoposities beheren op basis van zowel de vermogensgevoeligheid als de inkomstengevoeligheid, en dit in functie van verschillende mogelijke rentescenario's, met inbegrip van een aanhoudende lage renteomgeving.

2. Rapporteringsverplichtingen

2.1. Rapportering van de interne berekeningen

De instellingen houden een beschrijving en de nodige documentatie met betrekking tot de eigen indicatoren die ze intern hanteren en rapporteren voor het beheer van het renterisico in het banking book, berekend volgens de intern vastgelegde methodes, rentescenario's en hypothesen, voor enerzijds vermogensgevoeligheid en anderzijds inkomstengevoeligheid, ter beschikking van de toezichthouder.

Ook de periodieke uitkomsten van die indicatoren houden ze ter beschikking van de toezichthouder. In voorkomend geval kan de toezichthouder individuele instellingen verzoeken die uitkomsten periodiek aan haar over te maken buiten de gebruikelijke periodieke rapporteringscircuits om.

2.2. Periodieke prudentiële rapporteringsverplichtingen

De instellingen zijn onderworpen aan de periodieke rapporteringsverplichtingen zoals beschreven in punten 2.2.1 en 2.2.2 van deze circulaire en in bijlagen 2 (rapporteringstabel 90.30) en 3 (toelichting bij rapporteringstabel 90.30) ervan. Voor met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen kan de toezichthouder op individuele basis beslissen dat deze rapporteringsverplichtingen niet op een instelling van toepassing zijn indien de niet-handelsactiviteiten van deze instelling “de minimis”³ zijn, of indien de toezichthouder het renterisico verbonden aan de niet-handelsactiviteiten van deze instelling als voldoende matig beoordeelt om een afwijking van de rapporteringsverplichtingen te rechtvaardigen.

In de context van de prudentiële rapporteringsverplichtingen worden de hiernavolgende definities gehanteerd:

Het “**banking book**” is het geheel van de rentende vermogensbestanddelen van de instelling die niet tot de handelsportefeuille behoren, inclusief buitenbalansposities waarvan de rente reeds werd vastgelegd en korte termijn thesaurie posities buiten de handelsportefeuille. Voor de definitie van de handelsportefeuille wordt verwezen naar de prudentiële definitie van handelsportefeuille in CRR⁴ artikel 4 lid 1 (86). Instrumenten die worden aangehouden met de intentie om te handelen en de indekkingen van deze posities maken dus deel uit van de handelsportefeuille of het trading book. Instrumenten die niet worden

³ De omvang van de niet-handelsactiviteiten wordt als de minimis beschouwd als het totaal van de niet-handelsactiviteiten normaal niet meer bedraagt dan 5% van de totale activa van de instelling én gewoonlijk niet meer bedraagt dan 15 miljoen euro. Deze dremples zijn geïnspireerd op de bepalingen van artikel 94 van de CRR, waarin de minimis dremples worden gedefinieerd in verband met de omvang van de handelsportefeuille.

⁴ Capital Requirements Regulation (CRR), zijnde verordening (EU) Nr 575/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende prudentiële vereisten voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012.

aangehouden met de intentie om te handelen en de indekkingen van deze posities maken dus deel uit van het banking book. De boekhoudkundige behandeling van de instrumenten speelt hierbij geen enkele rol. Niet-rentende vermogensbestanddelen (daarbij inbegrepen de niet-rentende elementen van het reglementair eigen vermogen van de instelling) maken geen deel uit van het banking book. Eventuele rentende elementen van het reglementair eigen vermogen van de instelling maken wel deel uit van het banking book.

De “**economische waarde**” van het banking book is de algebraïsche som van de tegen de geldende marktrente (swaprente, zie deel 2.2.2.3 van deze circulaire) en over hun rentelooptijd verdisconteerde verwachte cashflows van de vermogensbestanddelen van het banking book.

Het “**renteresultaat**” is het verschil tussen de renteopbrengsten en rentekosten gerelateerd aan het banking book. Voor instellingen die de IFRS-normen volgen, dient het begrip renteresultaat evenwel ruimer te worden gehanteerd, zodat ook de wijzigingen in de reële waarde van de bestanddelen van het banking book die via de resultatenrekening worden verwerkt, in rekening worden genomen.

2.2.1. Algemene vereisten

- 1) De instellingen volgen voor de berekeningen hun eigen interne methodologie, maar dienen daarbij gebruik te maken van de door de toezichthouder opgelegde rentescenario's en van uniforme hypothesen voor gedragsbepaalde posten zoals spaar- en zichtdeposito's. Deze uniforme veronderstellingen zijn louter bedoeld voor rapporteringsdoeleinden en mogen niet begrepen worden als verplicht door de instellingen te hanteren veronderstellingen voor hun eigen intern risicobeheer. Zo ook wenst de toezichthouder hiermee geenszins tussen te komen in het beleid van de individuele instellingen inzake wederbelegging van bedoelde werkmiddelen in activa met een geschikte renteaanpassingsdatum.
- 2) Rapporteringstabel 90.30 wordt opgesteld op (sub-)geconsolideerde basis. Alle bancaire dochters en bijkantoren die opgenomen zijn in de prudentiële consolidatiekring dienen ook te worden opgenomen in de geconsolideerde prudentiële rapportering over het renterisico in het banking book, behalve deze entiteiten die verzekeringsinstellingen zijn.

Instellingen met relevant banking book die niet onderworpen zijn aan geconsolideerd toezicht dienen op vennootschappelijke basis te rapporteren. Een instelling die rapporteringstabel 90.30 op geconsolideerde basis rapporteert, hoeft de tabel - behoudens uitdrukkelijk verzoek van de NBB - niet op vennootschappelijke basis te rapporteren.

- 3) Hoewel het renterisico verbonden aan verzekeringsactiviteiten, pensioenplannen voor werknemers of groepsverzekeringen materieel kan zijn, en desgevallend terdege dient te worden opgevolgd en beheerd door de instelling, mogen deze activiteiten niet mee opgenomen worden in de prudentiële rapportering aangezien het renterisicoprofiel van deze activiteiten doorgaans sterk verschilt van de overige banking book posities.
- 4) Met betrekking tot de opname van de posities wordt verwezen naar hoger vermelde definitie van het banking book. Alle trading book posities dienen te worden uitgesloten. Alle banking book posities, met uitzondering van deze vermeld in punt 3), dienen te worden opgenomen, inclusief korte termijn thesaurie posities en alle rentedragende buitenbalansposities met een niet-handelskarakter waarvan de rente reeds werd vastgelegd. De opname van buitenbalansposities veronderstelt naast de opname van geleende maar nog te leveren bedragen ook de opname van geaccepteerde maar nog niet uitgekeerde kredieten en overige engagementen van de instelling met betrekking tot het leveren van kredieten aan een reeds vastgelegde rente, inclusief bindende kredietaanbiedingen alsook kredietlijnen waarbij de rente reeds werd vastgelegd. De opname van deze buitenbalansposities vereist degelijk onderbouwde en gedocumenteerde assumpties of schattingen met betrekking tot de realisatie van deze posities onder de verschillende scenario's. Hierbij wordt verwezen naar het principe van proportionaliteit, waarbij de verwachte verfijndheid van de schattingen en modellen afhankelijk is van

de grootte van de instelling, de complexiteit van haar activiteiten en de materialiteit van de posities.

- 5) Instellingen dienen in berekeningen van de economische waarde, het renteresultaat, en de vermogens- en inkomensgevoeligheid rekening te houden met de waarde van alle automatische opties en hoe de waarde hiervan wijzigt in de verschillende rentescenario's. Met automatische opties worden deze opties bedoeld die quasi zeker zullen worden uitgeoefend indien dit in het financiële belang is van de houder ervan. Automatische opties kunnen zowel expliciete opties zijn als opties ingebed in de karakteristieken van bepaalde producten. Ook de wettelijke floor van 11bp op de gereguleerde spaarrekeningen is een automatische optie waarmee dient rekening gehouden te worden in de berekeningen. De impact van rentewijzigingen op de (intrinsieke) waarde van deze opties dient volledig te worden gecapteerd in de rapportering. Bovendien wordt ook hier het proportionaliteitsbeginsel toegepast, waarbij van grotere, meer complexe instellingen wordt verwacht ook rekening te houden met de tijds waarde van een optie, indien relevant. De instellingen volgen op consistente wijze een degelijk onderbouwd en gedocumenteerd beleid voor de wijze waarop ze verrichtingen met een optioneel karakter (zowel specifieke optiecontracten als zogenaamde "embedded options") onder de verschillende scenario's in de berekeningen verwerken.
- 6) Ook met betrekking tot overige gedragsbepaalde optionaliteiten (met uitzondering van de deposito's zonder maturiteit: zie onder), dienen instellingen zelf schattingen te maken en deze te incorporeren in de prudentiële rapportering. Met betrekking tot de verfijndheid van deze schattingen en modellen wordt het proportionaliteitsbeginsel toegepast.

Zo dient bijvoorbeeld rekening gehouden te worden met:

a) Vervroegde terugbetalingen

De instelling dient rekening te houden met het verlies aan inkomsten omwille van vervroegde terugbetalingen of herfinancieringen van hypotheekleningen of andere kredieten waarvan het verlies aan marge niet volledig door de klant dient gecompenseerd te worden.

Het in rekening brengen van vervroegde terugbetalingen dient op een dynamische manier te gebeuren, waarbij het verwachte aantal vervroegde terugbetalingen in rente stijgende scenario's (normalerwijs) significant lager is dan in het basisscenario, terwijl in rent dalende scenario's een significant groter aantal vervroegde terugbetalingen in rekening dient gebracht te worden.

b) Termijndeposito's

Ook voor termijndeposito's die kunnen worden opgevraagd met slechts een gedeeltelijke vergoeding van de geleden kost voor de instelling, dienen deze vervroegde opvragingen te worden geschat en in rekening te worden genomen in de berekeningen voor de economische waarde, het renteresultaat en de vermogens- en inkomensgevoeligheid, waarbij de geschatte vervroegde opvragingen variëren naargelang het scenario.

- 7) Alle gedekte posities alsook de indekkingsverrichtingen behorende tot het banking book moeten worden opgenomen in de prudentiële rapportering aangezien de rapportering naast een correcte inschatting van vermogens- en inkomensgevoeligheid, ook een correcte inschatting van de economische waarde en het renteresultaat dient weer te geven. Bovendien kan een indekkingsinstrument zelden gebruikt worden om zowel de economische waarde als het renteresultaat in te dekken.
- 8) Niet-rentedragende activa en eigenvermogens elementen behoren niet tot het banking book en moeten derhalve worden uitgesloten.
- 9) Commerciële marges moeten worden opgenomen bij de berekening van de economische waarde en het renteresultaat. Met andere woorden dienen kasstromen te worden opgenomen aan externe klantentarieven. Aangezien opname van commerciële marges de vermogensgevoeligheid kan verhogen van instellingen met grote commerciële marges kunnen instellingen op vrijwillige basis additioneel ook de economische waarde, exclusief de commerciële marges, dus aan swaprente op

productie-/herprijzingsdatum rapporteren (behalve voor deposito's zonder maturiteit, die aan externe klantentarieven dienen opgenomen te worden).

- 10) De tabel wordt gerapporteerd in euro, voor het gehele banking book. In overeenstemming met het Basel raamwerk van 2004⁵ en 2016⁶ dient een aparte berekening gemaakt te worden voor elke munt waarin de posities groter zijn dan 5% van de niet-handels activa of passiva. Bijgevolg kunnen posities in verschillende munten waarin dergelijke materiële posities worden aangehouden, niet zonder meer tegenover elkaar worden afgezet, aangezien dit zou veronderstellen dat de rentetarieven in de verschillende munten perfect gecorreleerd zijn. Voor elke munt waarin de posities groter zijn dan 5% van de niet-handels activa of passiva dient een aparte berekening van de vermogens- en inkomensgevoeligheid gemaakt te worden. Vervolgens wordt enkel rekening gehouden met verliezen (in economische waarde en renteresultaat) in de vreemde munt, die opgeteld worden bij de resultaten in euro in elk van de scenario's. Posities in munten die kleiner zijn dan 5% van de niet-handels activa of passiva dienen omgezet te worden in euro en dienen mee opgenomen te worden in de berekeningen in euro. Het gecumuleerde resultaat dient gerapporteerd te worden in tabel 90.30.
- 11) De prudentiële rapportering houdt rekening met een bodemrentevoet van 0% bij de simulatie van de renteschokken. Negatieve rentevoeten dienen in de berekeningen van de scenario's vervangen te worden door een rentevoet die het minimum is van 0% of de effectieve (negatieve) rentevoet van het instrument in het basisscenario (geen renteschok).
- 12) De rapporteringsfrequentie is driemaandelijks.

2.2.2. Vermogensgevoeligheid

De instellingen dienen in staat te zijn informatie te verschaffen over de economische waarde van hun banking book berekend volgens hun eigen interne methodologie, rekening houdend met de vereisten vermeld in 2.2.1, maar dienen daarbij - ten behoeve van de outlierbenadering - gebruik te maken van de opgelegde rentescenario's en van uniforme hypothesen voor gedragsbepaalde posten zoals spaar- en zichtdeposito's.

Voor de berekening van de vermogensgevoeligheid wordt het proportionaliteitsbeginsel toegepast. Meer specifiek, wordt voor grotere en complexere instellingen verwacht dat zij de berekeningen doen op basis van "full revaluation". Kleine en eenvoudige instellingen kunnen de berekeningen doen op basis van "duration".

De berekeningen in verband met de vermogensgevoeligheid in termen van economische waarde dienen in het bijzonder te beantwoorden aan volgende vereisten:

2.2.2.1. Hypothesen voor gedragsbepaalde posten

Voor de behandeling van de spaardeposito's en de zichtdeposito's maken de instellingen gebruik van de hiernavolgende opgelegde veronderstellingen inzake rente-aanpassingsdatum:

- § rente-ongevoelige zichtdeposito's (gewone zichtdeposito's met een zeer lage (of geen) rentevergoeding die niet gebonden is aan marktrentebewegingen): renteaanpassing op vijf jaar;
- § rentegevoelige zichtdeposito's (zichtdeposito's waarvan de rente onmiddellijk en volledig mee evolueert met de marktrentebewegingen): onmiddellijk rente-aanpasbaar;
- § semi-rentegevoelige zichtdeposito's (zichtdeposito's met een rentevergoeding die weliswaar hoger ligt dan de vergoeding voor rente-ongevoelige zichtdeposito's, maar niet onmiddellijk en volledig mee evolueert met de marktrentebewegingen): renteaanpassing op twee jaar;

⁵ Basel Committee on Banking Supervision, "Principles for the Management and Supervision of Interest Rate Risk", juli 2004.

⁶ Basel Committee on Banking Supervision, Standards, Interest Rate Risk in the banking book, april 2016.

§ gereguleerde spaardeposito's (spaardeposito's die beantwoorden aan de voorwaarden bepaald bij artikel 2 van de bijlage van het Koninklijk Besluit van 27 augustus 1993 tot uitvoering van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992): renteaanpassing op twee jaar.

De desbetreffende deposito's dienen bijgevolg in hun geheel te worden herprijsd op de hierboven vermelde rente-aanpassingsdatum.

De toezichthouder zal deze uniforme veronderstellingen inzake rente-aanpassingsdatum van de spaardeposito's en zichtdeposito's geregeld aan een kritisch onderzoek onderwerpen en ze zo nodig - steeds voor rapporteringsdoeleinden - aanpassen via circulaire.

2.2.2.2. Rentescenario's

De berekeningen volgen, naast het scenario van ongewijzigde rentevoeten, zes stress scenario's van onmiddellijk voltrokken gestandaardiseerd veronderstelde parallelle rentebewegingen: drie scenario's van parallelle rentestijging en drie scenario's van parallelle rentedaling. De omvang van de gestandaardiseerd veronderstelde parallelle rentebeweging in de verschillende scenario's bedraagt respectievelijk 100, 200, en 300 basispunten.

Naargelang de vigerende rente-omgeving zal, van die drie veronderstelde rentebewegingen, de op dat ogenblik meest aangewezen rentebeweging worden gehanteerd in het "outlier"-detectieproces. In beginsel wordt het scenario van een rentebeweging van 200 basispunten gehanteerd, maar de toezichthouder kan, rekening houdend met de vigerende rente-omgeving en in het bijzonder met de hoogte van de rentevoeten en hun geobserveerde volatiliteit, opteren voor de hantering van een ander gerapporteerd scenario. De toezichthouder zal bij haar keuze onder meer toetsen in welke mate het gekozen scenario aansluit bij het 1° en 99° percentiel van geobserveerde rentebewegingen met gebruikmaking van minimaal vijf jaren observaties en een houdperiode van één jaar. Indien de rentebeweging van 200 basispunten kleiner blijkt dan deze geobserveerde rentebeweging, zal deze laatste worden gehanteerd in het "outlier"-detectieproces.

2.2.2.3. Verdisconteringsrente

Als verdisconteringsrente dienen de instellingen een plain vanilla swaprente te gebruiken, met als vlottend been bijvoorbeeld de overnight, 3 maanden of 6 maanden rente. Voor posities met een herprijsingstermijn kleiner dan het kortste beschikbare vast been van de toegepaste swapcurve, dienen de instellingen de gangbare interbancaire rentes te nemen. Deze rentes dienen vervolgens geconverteerd te worden naar zero coupon rates om de verdisconteringsrente te verkrijgen.

2.2.3. Inkomstengevoeligheid

Met betrekking tot het renteresultaat en de inkomstengevoeligheid wordt opgemerkt dat overeenkomstig de hogervermelde definitie van het renteresultaat, voor instellingen die de IFRS-normen volgen, het begrip renteresultaat ruimer dient te worden gehanteerd, zodat ook de wijzigingen in de reële waarde die via de resultatenrekening worden verwerkt, in rekening worden genomen.

Tevens dient de berekeningsbasis van het renteresultaat in het basisscenario en in de stressscenario's dezelfde te zijn als deze voor de berekening van het renteresultaat van de voorbije 12 maanden, wat zou moeten kunnen gereconcilieerd worden met het renteresultaat in FINREP.

De berekeningen in verband met de inkomstengevoeligheid in termen van renteresultaat dienen in het bijzonder te beantwoorden aan volgende vereisten:

2.2.3.1. Hypotheses voor gedragsbepaalde posten

De instelling maakt gebruik van de hiernavolgende hypothesen inzake de rente-aanpassingsdatum van gedragsbepaalde posten:

- § rente-ongevoelige zichtdeposito's: renteaanpassing op vijf jaar;
- § rentegevoelige zichtdeposito's: onmiddellijk rente-aanpasbaar;
- § semi-rentegevoelige zichtdeposito's: renteaanpassing op zes maanden;
- § gereguleerde spaardeposito's: renteaanpassing op zes maanden.

De toezichthouder zal deze uniforme veronderstellingen inzake rente-aanpassingsdatum van de spaardeposito's en zichtdeposito's geregeld aan een kritisch onderzoek onderwerpen en ze zo nodig - steeds voor rapporteringsdoeleinden - aanpassen via circulaire.

2.2.3.2. Rentescenario's

De berekeningen volgen, naast het scenario van ongewijzigde rentevoeten, zes stress scenario's van geleidelijk voltrokken gestandaardiseerd veronderstelde parallele rentebewegingen: drie scenario's van parallele rentestijging en drie scenario's van parallele rentedaling. De omvang van de gestandaardiseerd veronderstelde parallele rentebeweging in de verschillende scenario's bedraagt respectievelijk 100, 200, en 300 basispunten.

De verschillende scenario's van parallele rentebewegingen veronderstellen geleidelijk voltrokken rentebewegingen, waarvan één vierde onmiddellijk, één vierde na drie maanden, één vierde na zes maanden en één vierde na negen maanden voltrokken wordt.

Voor de semi-rentegevoelige zichtdeposito's en de gereguleerde spaardeposito's baseert de instelling zich op veronderstelde rentebewegingen die slechts 70% bedragen van de gestandaardiseerd veronderstelde rentebewegingen. Een rentetoeename van 200 bp zou bijgevolg betekenen dat voor gereguleerde spaardeposito's (waarbij de renteaanpassingsdatum 6 maanden is), een rentetoeename van 105 bp in rekening gebracht wordt na 6 maanden ($75\% \cdot 200 \text{ bp} \cdot 70\%$) en een additionele 35 bp na 1 jaar ($25\% \cdot 200 \text{ bp} \cdot 70\%$).

2.2.3.3. Hypotheses voor de toe te passen rente bij herprijzing

Voor de berekening van het verwachte renteresultaat over de komende 3 jaren in het basisscenario (ongewijzigde rentevoeten) dienen instellingen voor nieuwe posities, ter vervanging van posities die op maturiteit zijn gekomen (zie punt 4.2.3.4 onder) de spot klantenrentevoet op rapporteringsdatum toe te passen (swap rente en commerciële marge op rapporteringsdatum). Voor bestaande posities die herprijzen dient de spot swaprentevoet op rapporteringsdatum plus de historische commerciële marge te worden toegepast in het basisscenario. Voor het berekenen van het renteresultaat onder de verschillende stress scenario's dienen de relevante renteschokken te worden toegepast op deze spotrentevoeten.

2.2.3.4. Hypotheses voor vervanging posities die op maturiteit komen (statische balans)

Berekeningen betreffende het renteresultaat dienen gebaseerd te worden op basis van een statische balans, waarbij de huidige samenstelling van de balans blijft behouden over de beschouwde tijdshorizon, zijnde 3 jaar, en de posities die op vervaldag komen worden vervangen door gelijkaardige posities ("replacement growth"). Aangezien het niet altijd mogelijk is om te achterhalen wat de oorspronkelijke looptijd was van de individuele posities kan de "replacement growth" toegepast worden op portefeuilleniveau. De opdeling in verschillende portefeuilles dient evenwel voldoende granulaair te zijn (minimaal per type product), met een duidelijk onderscheid van onder meer hypotheekleningen aan huishoudens, consumenten leningen, investeringskredieten aan grote ondernemingen, investeringskredieten aan KMO's, kaskredieten, interbancaire vorderingen, dekkingsverrichtingen, ...

Het totale volume van de portefeuille dient hierbij constant te blijven. Per portefeuille dienen de instellingen de posities die op vervaldag komen (zowel balans- en buitenbalansposten, binnen de tijdshorizon voor het renteresultaat van 3 jaar) te vervangen door nieuwe posities, waarbij de herprijzingstermijn van deze nieuwe posities de huidige productie voor deze portefeuille weerspiegelt. Indien de gemiddelde herprijzingstermijn van deze portefeuille hierdoor sterk wijzigt, dient dit voldoende te worden gemotiveerd en gedocumenteerd en overgemaakt aan de toezichthouder.

Op basis van de gerapporteerde gegevens kan de toezichthouder aanvullende indicatoren berekenen, onder meer in verhouding tot andere rentabiliteitsgegevens van de instelling.

Een kopie van deze circulaire wordt bezorgd aan de commissaris(sen), erkend(e) revisor(en) van uw instelling.

Hoogachtend

J. Smets
Gouverneur

Bijlagen - enkel beschikbaar via www.nbb.be:

- 1 *Richtlijnen van de EBA van 19 juli 2018 inzake het beheer van het renterisico verbonden aan de niet-handelsactiviteiten*
- 2 *Rapporteringstabel 90.30*
- 3 *Toelichting bij rapporteringstabel 90.30*